

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pò godine K. 6 — Za Šibenik
na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12
suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuzivo u
Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. —
Oglasi, priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petit redak ili
po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne
vraćaju.

Hrvatski uredovni jezik i Hočevar.

„Il Dalmata“, da tobože opravda progono-
stiva hrvatskog jezika kod financijskog raču-
narstva, na istoj stranici, na kojoj se u tri
stupca raztapa od miline u misli, kako bi se
dalo sačuvati dalje gospodstvo talijanskog je-
zika u uredim, pozivlje se na neku ministeri-
jalnu odluku 24. svibnja 1866. Br. 23695, u
kojoj bi bilo naglašeno, da se financijske vlasti
u unutrnjem uredovanju imadu služiti njemač-
kim ili talijanskim jezikom.

Kad bi postojala takva nečuvana odluka,
ista bi bila ukinuta pozivljim temeljnim zakom-
nom. Nego ta odluka nije ni bila nikad publi-
cirana, već eva po prvi put u „Dalmati“; nije
poznata činovitstvu ni obćinstvu; na nju se
ne pozivlje ni zadnja okružnica financijskog
ravateljstva 13. ožujka t. g. Ista izričito kaže,
da ostaju u kreposti one odredbe min. odluke
24. svibnja 1866., koje su navedene u okruž-
nici 10. 12. 1887., u kojoj pak ne ima ni slova
o tom, da je talijanski unutrnji uredovni jezik
kod financijskih oblasti. Da ne ima nikakve
kreposti ta min. odluka 24. maja 1866. izhodi
iz same zadnje okružnice 13. ožujka t. g. po-
lag koje je prosto služiti se hrvatskim jezikom
u unutrnjem uredovanju izim vođenja računar-
skih registra. Glede ovih pak nije u okružnici
ni u odlukam, na koje se ona odnosi, ništa
utvrđeno.

Tko pročita onaj članak u Dalmati: „Per
una circolare“ mora doći do zaključka, da ljudi,
koji su ga nadahnili niese svjesti svega što se
dogodilo od godine 1866 amo ni u zakom-
nodavstvu ni u ljudskom razvoju. U doba to-
liko razvikanog liberalizma i u času kad sami
priznaju da hrvatski jezik ima pravo na pred-
nost u unutrnjem uredovanju kod oblasti, ljudi
oko „Dalmate“ imadu smionost pozivati se na
odredbu izdatu na kraju konca u doba abso-
lutizma na odredbu, koju iste vlasti smatraju
ukinutom temeljnim zakonom, tako sada ne
nju ne smieđu osloniti. Rečeno je više puta, da
gospoda na ravateljstvu financija, koji prog-
naju naš jezik, u svojoj strasti i zasjelpjenosti
ne znadu zbilja što rade. To se isto mora reći
o gospodi oko „Dalmate“, kad ustaju na
obranu talijanskih miljenika na financijskom
ravateljstvu pozivajuć se na jednu odredbu
van kreposti, na odredbu toliko nepravednu,
koliko nezakonitu, kojom se utvrđuje gospo-
darstvo njemačkog jezika kod jednog javnog
ureda. „Dalmata“ samo da što reče u prilog
svojih pristaša, dolazi čak do toga, da smatra
zakonitom uporabu njemačkog jezika u un-
utrnjoj službi, jer kad bi zbilja bila krepostna
min. odluka, koju on sad publicira, onda bi
bila zakonita i uporaba njemačkog jezika.

Jest, računarske knjige, po „Dalmati“ mogu
se zakonito mrčiti u dva jezika; u njemačkom
i talijanskom, ali ne u hrvatskom. Sama mržnja
na naš jezik može da ljudim oko „Dalmate“
kazuje u pero slične drzovite bezmislice, u ono
isto doba, kada prepređenom lukavosti iznašaju
pred hrvate grančicu masline u bojazni, da će
se jezično pitanje kod vlasti urediti na jedini
pravedni način, to jest, potpunim isključenjem
talijanskog jezika iz unutrnje službe.

Naš narod ne će i ne smije zaboraviti
zadnji izljev talijanaške mržnje: ne smije i ne
će zaboraviti, da gospoda oko „Dalmate“ pri-
znaju njemački jezik uredovnim jezikom u
ovoj zemlji; ne će i ne smije zaboraviti pro-
gonstvo hrvatskog jezika, njegovo zapostavljenje
za njemačkim i talijanskim.

Proglas hrvatsko-srbske koalicije na narod.

Banovinske novine, koje pristaju uz ko-
aliciju, doniele su u cjelosti njezin proglas na
narod izdan povodom zadnjih dogodjaja u Hr-
vatskoj.

U isto doba taj je proglas odposlan i
svim važnijim svjetskim novinama. Podpisan je
od svih koalicionih zastupnika.

Sadržaj mu je skroz stvaran. Prikazavši
nastali spor izmedj Hrvatske i Ugarske i uz-
tvrdivši, da se izigravanje ustava ne može
trajno održati, koalicija u proglasu o sebi veli:
„Mi stojimo na stajalištu, da je današnji
spor izmedju Ugarske i Hrvatske spor dviju
kraljevina i dvaju naroda. Za to kao absolutna
većina hrvatskog sabora, prosvedujemo protiv
toga, da se ovaj spor jednostrano, a po tom i
protuzakonito riešava. Takovih riešenja ne ćemo
nikada priznati ni prihvatiti. Kraljevina Ugarska
je u ovom sporu interesirana stranka, dakle
nenadežan i pristan sudac. A nikako ne gadj
kraljevine Hrvatske priekor, za koji je odgovor-
an ban Rauch, kao da je u ovomu sporu Hr-
vatska prezerala granice svojih prava: već su
nasuprot magjarska vlada i magjarska saborska
većina u zajedničkom saboru stvorile odluke o
pravima Hrvatske, na koje po zakonu nisu bile
ovlaštene. Hrvatsko-srbska koalicija, kao većina
hrvatskoga sabora, duboko žali, da je pred-
stavništvu kraljevine Hrvatske i naprednim i
neustavnim načinom bio dosle zapriečen put,
da ona u ime naroda na najvišem mjestu iznese
pravedne pritužbe i tegobe kraljevine Hrvatske,
kao druge interesirane i jednakopravne stranke
u ovomu sporu“.

Osvrće se za tim na prošle izbore, koji
su dokazali, da je narod hrvatsko-srbske ko-
alicije poklonio svoje povjerenje, pa nastavlja:
„Koalicija će svim ustavnim i zakonitim sred-
stvima nastaviti nepomirljivu borbu protiv ne-
ustavne vlade bana Raucha, kao i protiv svake
druge vlade u Hrvatskoj, koja bi stajala na
istom stajalištu, a tako isto i protiv zajedničke
vlade u Budimpešti. Ona će ovu borbu voditi
bez oduška sve dotle, dok se povodi ovoga
sukoba s Ugarskom ne uklone i kraljevini Hr-
vatskoj ne izvjesti sredstva, da zakonitim pu-
tem i na ravnopravnoj podlozi preudesi svoje
državopravne odnošaje s kraljevinom Ugarskom,
tako da Hrvatskoj bude osigurana njezina sa-
mostalnost i sloboda“.

Iztknuvši tako glavni, osvrće se na pi-
tanje obćeg, jednakog tajnog pravo glasa, koje je
jedno od temeljnih točaka programa svih str-
naka u koaliciji, te obriče, da će se za to pravo
boriti, a dok to ne postigne da preuzima na
se dužnost, da nadje zeshite današnjim izbor-
nima, koji bi nastradali radi svoja uvjerenja.

Pri koocu koalicija u proglasu stavlja na
narod na srce tri stvari, bez kojih se može iz-
vojevati, svoja prava, slugu braće iste krvi i
istog jezika. S nesloge su se proklinjali stari
porazi; slozi je zahvaliti nove uspjehe. Prepo-
ručuje mu, da odlučnoću i sviešču, samim na-
rodnim i društvenim životom u zametku zatre
protivustavne i protivnarodne pokušaje, a na
koncu mir diljem cijele domovine. Mima, a
sviestima i odvajašna nepopustljivost u narodnim
pravima daleko je jača od nemira i nereda.
Svaki nemir i nered služio bi kao izlika da se
naša ustavna borba navratu na stranputice, po-
desne, da se opravdavaju absolutističke mjere,
za kojima se očito ide, da se umori i zbuni
narodni odpor i narodna obrana.

Proglas svršava riečima, da koalicija ni
sada ni unapried u borbi za hrvatska prava
ne će popustiti ni uzmaknuti, te s uzklikom:
Živila sloga Hrvata i Srba! Živila Hrvatska!

Za ujedinjenje pravaša.

(Pismo iz Sinja).

Prostrani Sinjski kotar broji liepu kitu
pravaša. Posred današnjeg političkog kaosa i
strančarskih zbrka, pri toli važnom i odlučnom
dapače odsudnom političkom momentu, te je
nastao za vas hrvatski narod, želja je amošnjih
rodoljuba, da se pokrene ozbiljna akcija za
ujedinjenje svih dalmatinskih pravaša u jedno
kolo. Naše ujedinjenje i organizacija stranke
pospješit će također i ujedinjenje dviju bana-
novinskih pravaških frakcija. Mora, ako im je do
načela i do naroda! Najzadnji dogodjaji raz-
čistili su sve tmine; kojim je bilo zastrto hrvat.
polit. obzorje; otvorili su hrvat. narodu put
narodnom životu i radu. Danas ne preostaje
ino, nego: pravaški ili nagodbenjački put. Ter-

tium non datur. U Banovini tako se imaju po-
redat stranke. Banovinske prilike i naše su a
tamo će nam se svanut ili smrknut. Svaki do-
đatak, a tako i gubitak u Banovini i naš. U-
njmne i pogubne granice dualizma, izmedj naš
i braće u Banovini nami ne smiju biti mjero-
davne — za politički rad i život; ne smiju
nas dieliti i otudjivati. Taj rad i život mora
nam bit jedan i dogovorani: jedni bez drugih
ni koraka. Složan i dogovorani, odvažan i po-
stojan zajednički nam rad, po stanovitoj osnovi,
može i jedino će nas ujediniti i spasiti. Sve
druge nađe i kombinacije puke su utopije i
gubi-vrieme. Pomisa stranaka, strančarenja, tr-
venje međusobno, bezplodne polemike i pre-
pirke, po gotovo opadajući i osobni napadajući
oružja su, što ih mi kujemo i dajemo dušman-
nom u ruke, da nas gore i dalje tlače i plač-
kaju. Bilo bi s toga vrieme, da se napokon
svidimo i uvidimo, e smo, tko više, tko manje,
tko prije tko pošle, neko ovamo, neko onamo —
mi sami, ima po vieka, krivci klete nam sudbine.

Ako nas današnja politička sudbina i na-
stale prilike, one u Banovini, ne osvieste, ključ
naše daljnje, a valjda i konačne sudbine hrv.
naroda, stati će, ko i dosle, u dušmanskim
nam rukama. Svemu i svaečemu može se naći
modus agendi, gdje su rodoljubi prožeti samo
narodnim idealima. Ako nam je jedno, te isto
načelo, ima biti i stanovitije, a onda i pravac
i rad polit. života, koji, za svako glavno pi-
tanje, treba s toga i udesiti uglavljenom osno-
vom rada, — i onda ne će nikad nastat po-
metnja, ni potreba prigovorim i prepirkam.
Složan i uglavljen rad baca s puta sve za-
priekie, te mu se nametnu, ama kakve i kolike
bile. Na svoju ruku ne smi nitko ništa da radi.
A za to baš treba, da smo svi u jednom kolu
i da svom Dalmacijom zaori jedan klik; „u
kolo pravaši!“

A jer ne ima kola bez kolovodje, vič,
Prodan, otac pravaške misli u Dalmaciji, mo-
rao bi svakako i čim prije pozvati u Split na
sastanak sve dalmatinske pravaše poklikom:
„Tko je pravaš, na dogovor!“ Na ovaj bi
omali bit izričito pozvani:

1. svi zastupnici i pravaški načelnici i
novinari i uvažene pravaške ličnosti.

2. o po jedan delegat svih mjestnih pr-
avaških organizacija, inače odaslanik pravaša
pojedinih obćina.

Sastanak će znat izpunit prvu svoju duž-
nost, podredno odrediti ono, što stranku za-
tim čeka.

Tko nije pozvan ili ne dodje, morao bi
se izjaviti, barem brzojavno . . . I tako jed-
nom bismo bili na čistu: tko je pravaš, a tko
je samo jednoč bio.

Tumačimo ovim, znamo i uvjereni smo,
danas želju svih dalmatinskih pravaša. Dakle
ruke na posao!

I vrieme je! ne smije se kasniti!

Cetinski pravaši.

Za materinsku rieč.

Koliko je god mržnje kod naših narodnih
protivnika i izrođa protiv našemu jeziku, toliko
je opet kod njih i gluposti. Oni kao da ne
razumiju, da u pitanju obrane svog jezika na-
rod ima u sebi toliko snage, da je protiv njoj
ništa, slaba i kukavna sva udružena sila
njegovih protivnika i progomitelja. Ti glupci
kao da ne vide, da se jezik jednog naroda ne
satire ni stoljetnom iznarodjućom rabotom,
da protiv jednom narodnom jeziku ne vriede
sva sredstva moći i sile, a još manje pak ko-
jekakve zakonske osnove ili pročelničke okruž-
nice.

Da je tome tako dokaziva najbolje dana-
šnji položaj u Banovini, gdje je obrana nardo-
nog jezika, te najveće narodne svetinje, stvorila
falangu narodnih boraca, kojima je cilj narod
povjerio svoje pouzdanje da i nadalje nastave
borbu za slobodu domovine, s kojom je uzko
skopčana i zapodjenuta borba za materinsku
hrvatsku rieč, izazvana poznatom željezničar-
skom pragmatikom. Borba ta, kako je vodjena

i kako se kani i unapried voditi, mora da us-
pije, — narod tako hoće, koji će za tu borbu,
za obranu svoje materinske rieči sve založiti.

Primjer Banovine ne može nego još jače
razgrijati Dalmaciju, ovu kolievku hrvatstva,
koja je u narodnim pitanjima bila uvijek neo-
dvojiva na braniku. Pamte Dalmaciju mnogi
visoki vladini činovnici, zapamtiti će je i go-
spodin financijski vicepresident Hočevar, koji
kao da se ne boji uvlačiti svoje ruke u veliki
osinjak.

Na povratku iz Beča on je drzovito lan-
cirao hrvatskom narodu Dalmaciju u lice okruž-
nicu, kojom samo obnavlja onaj opravdani
gnjev, što ga je izazvalo dojakošnje njegovo
ponašanje u pitanju hrvatskog jezika pri ured-
ovanju kod c. k. pokrajinskog financ. ravna-
teljstva. On ne samo što hoće da uzdrži ne-
pravdi i nesnosni status quo, već hoće da ga
i pogorša time, što tom okružnicom taj proč-
elnik financ. pokraj. ravateljstva ulieva u
hrabrosti i smjelosti u one svoje podčinjenike,
koji su se do sad izicali bezobzirnim prog-
nanjem i izključivanjem hrvatskog jezika iz nu-
tarnjeg uredovanja.

A ovo se sve događa u oči obrećenog
uredjenja jezičnog pitanja u Dalmaciji!

Ovakove pojave ne mogu se nikako ravn-
dušno pratiti, pače kadre su dovesti cilji nar-
od od opravdane uzrujanosti, a teško je, kad
se narod uzruja, a još teže, kad tome daju
povoda vladini činovnici, koji su tu, da služe
narodu, jer je narod onaj, koji je stvorio vladu,
u narodu leži njezina moć i ugled.

Nego, mi smo više nego uvjereni, da će
rodoljubi u Dalmaciji i ovom prilikom pokazati
puno više razbora nego li gospoda na visokim
mjestima, i da će u narodu ogorčenu, jer uvrie-
djen, znati utazići svaki izljev ozbiljnog gnjeva,
a udesiti sve tako, da taj narod i glede ovog
pitanja progovori muževno i dostojanstveno i
poručit drzovitim slugama narodnih protivnika,
da se odvje u Dalmaciji pregara lako sve, ali
nikad narodna čast, nikada narodni jezik zemlje,
koja je hrvatska.

Žalostno je, kad narodne pokrete izazivlju
odozgo, kad narod mora da ustane na obranu
pravice i zakona, ali je to potrebno, e da se
drzoviti glupaci raztriezne, da se s njima obra-
čuna.

Gosp. Hočevare, tirajte se još malo, pa
se spremite na obračun. Budite uvjereni, da ne
ćete ni Vi zaboraviti Dalmaciju!

Demokratska bezobraznost.

U više prigoda smo potegli za uši go-
spodu splitsku od demokratskoga partita, a
gospoda su šutila kao zalivena. Sad na jednom
oizmačili se, pa udri na naš „okrinkani radi-
kalcizam“, na našu „puzavost“, jer nismo napali
obćinu skradinku i vodičku, što su tobož po-
zdravile Becka.

Gospodi smo već odgovorili da nas nije
uzgojio bunet i da mi nemamo što zahvaliti,
da nismo umicali pred Handelem i da se ne
preporučamo Simonelliju, da što rekosmo o
brzjavama Becku to ostaje, da od toga ne od-
stupamo itd.

Za svakoga ovo bi bilo dosta, ali nije
dosta djeci bunetaša, pa tvrde da mi nismo
nikad napali na pužavost, koju su pokazali
načelnici kod za pozdravili Becka; da smo se
počeli uglaviti Nardellu i pisati o njemu sim-
patično i toplo, dok smo prije o njemu po-
sprudno govordili itd.

Gospoda demokratska ovdje prevršavaju
svaku mjeru bezobraznosti, jer mi smo ustali
na uvodnom mjestu protiv pužanja obćina još
28 prosinca 1907., dakle odmah čim so dočulo
da su su stanovite obćine pozdravile gosp. mi-
nistra. Ustali smo kad je bilo vrieme i kad je
trebalo. Zašto dakle glasilo demokrata laže, da
nismo nikada?

Nu za to, jer da je n. pr. A. Šain na c.
k. namjestništvu na protokolu izjavio pri-
znanje Becku i jer da je obćina skradinska
pozdravila istoga gospodina.

Gospoda demokratska će nam oprostiti, ali mi ne znamo što se piše na protokolima c. kr. namjesticu, mi na c. kr. namjesticu nemamo pouzdanika, c. kr. ljudi nam ne povjeravaju svoje tajne. A kad ne znamo te tajne, kad mi na c. kr. namjesticu pouzdanika ne imamo, kako možemo napadati koga radi čina ničim dokazana? Kako možemo, kad znamo da dotične občinske uprave također za te čine ne znaju? A i zašto bi, kad smo već to u svoje doba učinili za sve nami poznate slučajeve?

Zašto bi mi n. pr. danas napadali uzmak pred c. i k. namjesticom Handelem, ulaganje Simonelli, kad smo se u svoje doba tomu rugali?

Nego gospoda demokratska se ljute, što mi ne čemo da činimo nešto kad se baš njima sviđa. I za to smo učinili pakt i dali garancije, pa smo se počeli ulizivati Nardellu i o njemu toplo, simpatično pisati, dočim smo prije ironično itd. Vidi se, gospoda se demokrate boje da im ne otmemo mjesto. Nego ipak neka ih ne bude strah. Što oni tvrde, svaki koji je pratio pisanje našeg lista, zna da je laž. O bolešnom g. Nardellu nismo nego po dužnosti novinarskoj javljali pristojno i posve kratko tek njegove bolesti. Napadati ga bolešna i bez uzroka mogu samo živine. Ali od toga do ulizivanja, do pakta i garancija ima veliki skok, pa su gospoda demokratska umoljena da navedu i sami jedan broj i samu jednu riječ našega lista, kojom bi se mi bili ulizivali gosp. Nardellu. Jer tvrditi nešto bez dokaza nije nego najveća uprav demokratska drzovitost i bezobraznost.

Dakle gospodo na posao! I samu jednu riječ navedite. Iz brojeva našega lista samo jednu riječ!

A dok toga ne učinite, dopustiti ćete nam, da vas držimo izavazanim, kojima pristoji c. k. bunet, onaj bunet, kojim imadete zahvaliti obstanak.

Kojom služimo mi pivamo, čije smo glasilo, komu služimo, to znadu svi naši čitatelji, a mogla bi znati i gospoda demokrate, jer smo im to više puta rekli. Nu buduć su oni zaboravljivi možemo im opetovati, da mi nismo izdajnici, pribjeglice i hulitelji one stranke, kojoj smo kazivali da pripadamo.

Možemo im još kazati da ne služimo niti smo služili razbojnicima i otimačima pučke muke za sredstvo da ih podizemo pred pukom pod inenom pučkim ili demokratskim. I još kojesta bi mogli kazati, ali ostavljam za drugi put.

Sjednica ribarskog poverjenja. Šibenik, 23. ožujka.

Na 21. t. mj. na 5 sati iza podne u prostorijama lučkog ureda, pod predsjedanjem g. M. Selestina upravitelja istog ureda, držalo je mjestno ribarsko poverjenje izvanrednu sjednicu.

Istoj je prisustvovao i ribarski nadzor g. Lorini.

Prije neg se osvrnemo na rad ovog poverjenja moramo svakako konstatirati jednu dosta žalostnu činjenicu, a ta je, da se ljudi pozivlju na viećanje, bez da znadu o čemu će se razpravljati.

Pravedan ili krivac.

Slika iz sadašnjosti od A. V.

(14) Radje pomiluj stotinu krivaca, prije nego se odlučiš osuditi mi samo jednog pravednog.

Odpustiv svjedoka zaključiv zapisnik iztrage, namjerom da odmah ostavi Jurjevo i da vodenje daljnje iztrage prepusti drugome, svrhom da odstrani od sebe svaku sumnju da bi on možebitno ma i u najmanjoj mjeri uplivao na daljni tok iztrage.

Svoj naum razlož i probi doč. Živanoviću, koji je bio sporazuman da se o tome obavjesti Radujevića.

„Iztraga započima bitu sve to zaptlenijom reče Žorčić Radujeviću „a sviet će o toj zgoti svašta nagadati. „Dužnost i prijateljstvo prema tebi mi nalazu da vodenje daljnje iztrage zvanja povjerim drugome, da se sbaci sumnja kojom bi se kadro bilo nabacati na moju pristanost, jer želim da upravo strogom nepristranošću vodjena iztraga dokaže tvoju nevinost. „Kako god želiš,“ odgovori podpunim mirom Radujević.

„Razumijem tvoju skrb i brigu za mene. Moja nevinost će u svakom slučaju izbiti na javu.“

Radujević je bio podpunno svjestan svoje nevinosti. Bio je još pod dvostrukim utiskom

Na ovo upozorujemo g. predsjednika pomorske vlade i tražimo, da se ovo ne samo u u Šibeniku, ali nigdje više ne dozvoli, jer je protuzakonito. Dnevni red, nek se pošalje članovima, da ga prouče, a nek se na viećanje pozovu slobodno kad stigne g. nadzornik; to ništa ne će škoditi, kao što škodi stvari ono, kad članovi ne znaju, o čemu će se razpravljati.

Ovo rekosmo kô uvod, a sad hajdemo na samu stvar.

Iza kako predsjednik pozdravi prisutne dobrodošlicom veleči, da će dnevni red saobćiti g. rib. nad. Lorini, ovaj vadeći iz špaga nekoliko brojeva našega lista našega lista, u kojima su bili tiskani članci pod naslovom: „Osvrt na rad centralne ribarske komisije“ počeo tonom despotičkim udariti na naš list i na prisutne članove poverjenja veleči: Dopsinik je „ovdje“.

Ovaj izraz kao i cio govor g. Lorina kod prisutnih pobudio je neko začuđenje tim više, što je g. Lorini izjavio, da to radi po izričtom nalogu predsjednika pomorske vlade.

Iza ove izjave g. Lorina došlo je do oštre polemike između njega i stručnog člana poverjenja g. Belamarića, koji odbija nizke potvoren na članove poverjenja. Predsjednik Selestrin je bio prisiljen da prekine sjednicu. Ista je nastavljena u nedjelju u jutro. Na dnevnom je redu:

Zabrana lova migavicom u Šibenskom zaljevu.

Lorini, Selestrin i Belamarić su za to da se zabrani lov od tvrđave sv. Nikole do vrata Velikog Prukljana od prvog ožujka do konca lipnja, a ostali članovi od prvog ožujka do konca svibnja. Na glasovanju bi primljen ovaj zadnji predlog, tako je stvar ostala kako je lani bilo odlučeno sa strane poverjenja.

Zabrana lova kunjkarom u zadarskom prodoru.

Kod ove tačke i ako ne spada strogo u djelokrug poverjenja, razvila se živahna razprava, kod koje su sudjelovali svi članovi.

Jurić izjavi, da je on g. 1907. kupio preko 20.000 komada malih spužava izpod dozvoljene veličine, koje su kunjkarom uhvaćene u ovom prodoru.

Radi zaštite spužava Belamarić predlaže, da se lov kunjkarom u ovom predjelu zabrani od Uzkrsa do 1. 11. svake godine. Predlog je još primljen.

Molba M. Govića iz Krapnja.

Mate Gović pita, da mu se dozvoli ribati u vodama obćine Vodica. Pošto obćina Vodića, Goviću je dozvolila pravo ribanja, poverjenstvo preporuča da se molba uvaži sasvim, da tim ni ova molba ne spada na nadležnost ovog poverjenja.

Ima li se dozvoliti lov spužava sa roncima.

Lorini iziće stanovište pomorske vlade. Belamarić protivan je lovu spužava roncima u prvom redu sa humanitarnog i zdravstvenog pogleda, a zatim radi interesa samih Krapnjana, koji na žalost evo prvi hode da rade proti tome.

Selestrin i Jurić podupiru navode Lorina i Belamarića, a po tom se jednoglasno prima predlog da se i u napred pri zabrani ostane.

gubitka svoje žene, koju je iskreno ljubio i pod utiskom gubitka svoje braćne čvstii, koja je na toli kruti način bila ljuto povrijeđena, te stoga nije ni iz daleka mogao naslućivati, da bi javnost kadra bila osumnjičiti ga sa umorstva svoje žene.

Oprostiv se s Radujevićem i Živanovićem otputova iztražni sudac odmah u grad, da preda vodenje iztrage jednom od najboljih sudaca, koji je na daleko slovio radi svoje učestnosti, blagosti i obzirne strogosti.

Mało dana iza ovog događaja Radujevića u svrhu da opet započme prekinuti rad, odveze se u grad. Stupiv i svoju poslovnicu neizbjegne mu okolnost da se susreće sa niekim čudnim pogledima i da se sve nekako prisilno vladaju i od njega tuđe, dapače i njegovi do sada tiesni prijatelji ponašali su se spram njega nekako sustezljivo. Niti jedne rieči sažaljenisu imali ti tobožnji prijatelji za nj, oni laži prijatelji su u danim sreće znali duboko pred njim prigibati svoju šiju i laskati mu.

Zaposlen svojim mislim Radujević odmah neprimjeti tu nastalu promjenu, tek kasnije ga to čudno ponašanje veoma začudi, pa slade razmišljati i tražiti uzroke tog naglog promjeni, i zašto se prama njemu tako ponašaju oni koji su ga kroz dugi niz godina susretali uvijek s poštovanjem.

Nadzor nad ribarstvom.

Lorini iziće da je ribarski stražar, kom je povjeren nadzor nad ribanjem u šibenskom okružju bolestan tako, da nije nade, da će biti više sposoban za službu, te pita povjerenstvo, što ono misli, kako bi se dao najlakše urediti nadzor nad ribanjem do definitivnog rješjenja. Belamarić predlaže, da se imenuju dva privremena ribarska stražara.

Selestrin i drugi članovi podupiru predlog Belamarića, a po tom na glasovanju predlog se prima.

Pošto je bio izrpljen dnevni red, predsjednik zgodnom besjedom zaključiv sjednicu.

Viesti.

Naš zastupnik Dr. Ante Dulibić nalazi se od ponedjeljka u Šibeniku. Sutra se vraća u Zadar.

Liečnik prvenac i liečnik pomoćnik u Šibenskoj bolnici. Doznajemo da je Dr. Colombani, prvenac naše bolnice, zabranio svome pomoćniku Dr. Bogiću da ide sa sudbenom komisijom u Rogoznicu, premda je Dr. Kurajica bio pripravan za Dr. Bogića u bolnici zamieniti tako, da javna služba nije mogla pretrpeti nikakve niti najmanje štete. Držimo da se što slična nije dogodilo u nijednoj bolnici na svijetu, da jedan liečnik, bez ikakvog povoda, hotimice štetuje svoga kolegu. Poznato je svima, da liečnik pomoćnik nije obilato nagradjen, i da stoga mora da se pomogne privatnom praksom, sudjelovanjem pri sudbenim vještvinim i t. d. Poznato je, da radi kukavice nagrade liečnika pomoćnika uzalud bi po dva puta otvoren najtečiji na odnosna mjesta u bolnici kod Arbanasa. Ipak pri takovom stanju stvari prvenac jedne bonice uskraćuje casvim kratak dopust liečniku pomoćniku koji radi toga ne more sudjelovati sudbenom vještvi. Tim g. prvenac očito ne radi na korist pokrajinske uprave, koja će u takvim okolnostim još teže naći potrebite joj liečnike. Na gornju okolnost upozorujemo zemaljski odbor, i tražimo da stane na vrijeme na put absolutističkim neplemenitim nagomama rečenog g. prvenca. Ovo-liko samoza danas.

Prostor za ukrcavanje i izkrcavanje na šibenskoj obali. Od prije je bio odredjen u ovu svrhu prostor od svjetionika na obali Makale do kuće Frari. Sada odlukom 3. veljače o. g. br. 40368., c. i k. pokrajinskog financ. ravnateljstva u Zadru taj prostor na obali za ukrcavanje i izkrcavanje robe, koja se prenosi na brodove ili iz brodova, biva proširen, i baš od Mandrača u u Doču do drage Vrulje, obuhvaćajuć i ta istu dragu. Ovoliko kao dodatak na razjašnjenje našoj nekadašnjoj vjesti o ovom predmetu.

„Učiteljski Glas“. Uredništvo ovog glasila „Saveza dalmat. učitelja“ javlja ovim, da će broj 3. i 4. istoga izići od jednog na 15. idućeg mjeseca, jer se list nije mogao redovito izdati na 15. ovog mjeseca s tehničkih razloga. Ovu okolnost neka uvaže cienj. predbrojnici „Učiteljskog Glasa“, jer je zbilja u našoj tiskarnici bilo zapriječeno tiskanje tog lista radi namještaja motora za strojeve i radi bolesti niekih slagara.

Kazalište. Večeras je prva predstava Rossinijeeve komične opere: „Seviljski brijač“ u 2 čina i 3 dila.

Došlije se jađu probiđeti, a cilnim tielom mu prohuj neka sumorna a u isto doba težka klonolost potresena laganom groznicom Stajalo ga je silne muke i duševne borbe da se održi hladnokrvan, da se pokaže bar na oko miran. Zgode prošlih dana toliko izerpače snagu njegove gvozdenne volje, da je napokon satrven klonuo, te ozlovoljen i ojađen s ljudske zlobe ostavio grad i odveo se natrag u Jurjevo, podav se bezkrajnomo niemom rasmišljanju, a da nije nikome, ma ni samome Živanoviću kazao koliko ga silno tišti neizmerna bol, što njegovi sugrađani i dosadašnji prijatelji sumnjaju možda na nj, koji najbolje znade od svijtu njih za svoju nevinost.

Prošlo je već nekoliko dana od kada se je Radujević povratio onako ozlovoljen iz grada u Jurjevo, gdje se je zatvorio sameat u svoju sobu kamo nije htio nikoga k sebi da primi, dapače i svojoj čerki Leposavi dozvolio je tek na opetovane molbe njegjeve da ga posjeti i to samo na vrlo kratko vrijeme.

Živanovića se ova silna klonolost i poštutenost svog prijatelja živo kosnu, te pomislija-vaše kako i na koji način da ublaži krutu bol i jad što je eno prieto da sruši pouzdanje u sama sebe, pa odluč da makar i silom prodre k Radujeviću i da po mogućnosti pomogne utješiti ga i razabrati njegove nesabrane misli te svesti ih u drugu kolotečinu.

„Hrvatska Tiskara“ u Šibeniku obiskrb-ljena je sada motorom za tjeranje strojeva, pa će od sad unaprijediti u mogućnosti, da većom brziinom udovolji naručbama svojih cienjenih mušterija.

Visoki gost. Na 23. o. mj. prispio je u našu luku na svom jahtu „Rovenska“ nadvojvoda Karlo Stjepan sa svojom obitelji. Jučer je otputovao.

Zaruke. Jučer zaručio se naš vrli smješčanin, liečnik pomoćnik pri ovdajšnjoj pokrajinskoj bolnici g. Dr. Cirgo Bogić s čestitom i milovidnom gospođicom Marijom Vučić. Naša najsrdačnija čestitanja!

Položio ispit. Dodatno našoj vjesti u posljednje broju, da je naš sugrađanin g. Oskar Ivon položio u Beču izpit iz zemljotežastva, moramo javiti, da je ujedno s njime isti izpit položio i g. K. Mussap iz Arbanasa, vinogradarski pomoćnik kod poljodjelskog odjela ovdajnje c. k. kotarskog poglavarstva, i to oba iz niekih važnijih grana te struke. Čestitamo!

Za temeljnu promjenu plovitbenih redova. Doznajemo, da je na zamolbu gosp. Vjekoslava Ribolića, c. k. parobrodarskog nadzornika, sazvana dne 30. ožujka t. g. kod ovdješnjeg c. k. kotar. poglavarstva sjednica zanimanih lica, institucija i vlasti koja će se baviti pitanjem zgodne promjene plovitbenih redova. Na temelju takova pomnijivog proučjenja ovog pitanja u svim ovcitir središtima pokrajine moći će se ustanoviti takovi novi plovitbeni redovi, koji će što bolje moguće odgovarati našim zajedničkim potrebama. Ovoj anketi u glavnom je zadaća da sastavi memorandum, u koji bi se imala uvrstiti u svaka opravdana želja pogledom na ukupnu službu paroplovičnih društava kao n. pr. glede vozarine, kumulativnih cienika itd.

Iz Suhogolca. Na 19. Miho sin pok. Mate Lazića od godina 9 videć se sam u kući, našao samokres, kojim baratajuć ubije sam sebe, te nakon malo vremena izdahnuo. Ovaj žalostni slučaj imao bi naučiti mnoge da oružja na otvorenu i pod rukom neostavljaju. Segurni smo, da bi se manje mladjarija u nepotrebnome oružju kočila da su nam uspostavili C. K. oružničku postaju. Ta da su oružja lastavice i na vilenim konjima hodaju ne mogu četiri oružnika odoljeti Trogiru i raztrkanju no okolini.

Selenje iz Bosne i Hercegovine. Autentični statistički podatci iz okupiranih zemalja glase, da se je u god. 1907. izselilo 829 duša, od ovih 565 muhamedanaca. Nd toga se izselilo u Sursku 510, u Ameriku 158, Srbiju 155, a u Crnogoru 3. U Americi selili su se ljudi izključivo iz južne Hercegovine. Najviše izseljivanje bilo je iz okružja gackoga (186); iz mostarskoga (137) i iz trebinskoga (121).

Strossmayerov nasljednik — dr. Štadler. Mostarski „Osvit“ piše, da se govori u krugovima, koji bi mogli biti dobro upućeni, da je imenovanje vrhovnosnog kanonika dra Ivana Šarića pomoćnim biskupom u Sarajevu samo korak tome, da skoro zasjedne i nadbiskupsku stolicu, dok bi vrhovnosni nadbiskup dr. J. Štadler imao doći za nasljednika velikom Strossmayeru na djačkovačku biskupsku stolicu.

Izborna reforma u Istri odobrena. Pokrajinski sabor u Istri u sva tri čitanja odobrio je i prihvatio zakonski nacrt, koji se odnosi na izbornu reformu pokrajine.

Došav u Jurjevo na svoje čudo nadje Radujevića spremna da se odveze u grad, koji uočiv ga reče mu:

Dakle u cilnom gradu, u trgovačkom domu dapače u vlastitoj mojoj poslovnici već me smatraju ubojicom svoje žene; toga nemogu dalje podnositi s toga sam odlučio opet poći u grad, njuveren u svoju nevinost, te vedra čela stupiti pred svet i odvažno prkositi izbiti mi podlo oružje neosnovanog sumnjavanja.

„Hoćeš li mi izkazati uslugu te me praiti u grad?“ zapita Živanovića.

„Drage volje“ odvrti mu Živanović te se domalo zajedno odvezoše u grad.

Putem do grada prijatelje ne progovoriše niti cigle rieči, dok kula nestadoše pred trgovačkim domom, gdje je Radujević htio da najprije obavii neke poslove. Znance i prijatelje koji bi ovdje susretao, nagovorio je kao obično, ali njegovom bistrom oku nije izbjeglo, kako se ti tobožnji prijatelji muče i vrte, kao da su na živju žeravici, i kako mu nehajno odgovaraju na njegove upite i kako nestoje čim prije odeložiti se od njega, izgovorom da ih čeka neodgodiv posao.

Ovakovu nepovjerljivost prama sebi susretao je Radujević i tekom drugih posjeta u gradu, dapače i svojoj vlastitoj poslovnici.

(Nastavit će se.)

Uredjenje dalmatinske plovidbe. Ministar je trgovine prikazao Zastupničkoj Kući zakonsku osnovu, koja sadrži ugovor što će se utanačiti s austrijskim Lloydom vrhu dalmatinske plovidbene službe. Na temelju ovog ugovora Lloyd će preuzeti brzu službu put Dalmacije i Arbanije, koju je i prije vršio, pri čemu će broj i brzina plovidbenih pruga biti znatno povećani. Lloyd će se namere obvezati na tri brze pruge Trst-Kotor i obratno, te na jednu prugu Trst-Preveša i obratno, te će za ovu službu staviti za nastajne dvije godine četiri nova parna broda. Najveći iznos što će se platiti za svaku miljnu ustanovljen je su 1,102.332 kr. Lloyd bi se, po vladinoj želji imao obvezati i na četvrtu brzu prugu Trst-Kotor uz odštetu od najviše 226.060 kr. za miljnu. S dalmatinskim plovidbenim društvima koja su se u jedno združila, sklopili su se posebni ugovori, po kojima ona se brinu za prevoz robe i za pomoćne pruge, za koje će staviti deset novih parnih brodova. Pripomoću Lodu ustanovljen je u najvećem iznosu 1.1 milijuna kruna, odnosno 1.3 milijuna kruna, a za združena plovidbena društva u iznosu od 1.2 milijuna kruna. Osim toga će dobiti Lloyd predujam od 1.8 milijuna kruna za gradnju svojih novih parnih brodova.

Akcija hrvatskih zastupnika u Beču. Bezrazložni raspust hrvatskog sabora ogorčalo je ne samo ovdje se nalazeće hrvatske zastupnike već i druge. Češki radikali su izjavili da će poduprijeti svaku akciju hrvatskih zastupnika na carevinskom vijeću, koja će se odnositi proti magjarskom nastupu i absolutizmu u Hrvatskoj.

Mjenjačka tvrdka Giuseppe Bolaffio. (vlastini Elio i Marco Bolaffio), u Trstu, Burzovni trg, najavila je na 20. mj. stečaj. Pasivna iznose K 800.000. Taj se je slučaj već od nekog vremena očekivao. Tvrdka Bolaffio primala je i novčane pologe i izdavala vrijednosne papire na mjesečne obroke. — Bojimo se, da će i mnogo našeg svijeta, koji je toj tvrdci povjeravao svoje interese, biti osjetljivo oštećeno.

Za sokolski barjak u Murteru. Pišu nam ondale: Ne možemo nego radostno viest javiti, da svaki dan i svakom poštom ovdješnji Sokol prima milodare za nabavu sokolskog barjaka, za to se nadamo da će moći naša četa pod svojim barjakom krenuti u Zadar na svesokolski slet, i tu uz druge barjake, razviti i svoj.

Nove slavenske banke u Trstu. — Događaju nam se, da će početkom buduće godine 1909: Zivnostenska banka Pro Česzy a Moravu u Pragu i Hrvatska vjersijska banka u Dubrovniku upričiti u Trstu svoje podružnice. Kako smo već prije javili, Ljubljanska kreditna banka ustraja već u mjesecu kolovoza ove godine svoju podružnicu u Trstu. — Ako dakle i praška Zivnostenska banka te dubrovačka Hrvatska vjersijska banka dodju sa svojim podružnicama u Trst, te bi činjenice imale za naše slavenske gospodarske prilike u Trstu i na jadranskom primorju najveći pomen i najživlju važnost za budućnost. — Dosad imademo u Trstu već četiri novčana zavoda: Uredni banku čeških sportelien, Jadransku Banku, slovensku Hranilnicu ili posojilnicu i Trgovsko-obrtnu za drugu. A, svi ti novčani zavodi rade izvrsno. Za tim ima još mjesta u Trstu i za druge naše novčane zavode. I mladi naš „Jadran“, to hrvatsko društvo za pomare i radnike, misli ustrojiti što prije svoju štedionicu. Tako će organizacija naših novčanih zavoda u Trstu malo po malo — zno do zrna pogača — postati jakim narodno-gospodarskim činbenikom na našem Jadranskom moru, s kojim će činbenikom morati računati svi — a i oni, koji nas Slavene mrze.

Obnova vinograda i lična dohodarina. Poznato je, da postoji zakon, koji vinograde, obnovljene američanskom lozom, rješava za 10 godina dužnosti plaćanja poreza zemljanje. Ali postoji i jedna naročita ministarska naredba, koja blagodat toga zakona primjenjuje i na ličnu dohodarinu. Tom je naredbom namre određeno, da se svi potrošci oko obnove vinograda američanskom lozom mogu u dotičnim poreznim faksijama uvrštavati kao pasiv, te bivaju odbiveni od ukupnog iznosa, na koji se udara lična dohodarina. Ova je naredba vrlo važna za Dalmaciju, gdje je vinogradarstvo prošireno. Za to svačama na nju pažnju svih naših vinogradara.

Khuen II. „Crvena Hrvatska“ zgodno opaža: Sve se čini, da bi Rauch htio preuzeti ulogu zloglasnog Khuen Hedervarya. Proganjati nepokorne činovnike, strašljivo zastrašiti, a političko nemoralne uzdići, to je recept Khuenov, za koji se i Rauch uhvatio. Samo je pitanje, da li je više moguće da se u Hrvatskoj ponove Khuenova vremena? Rauch može vjerovati da jest, ali smo mi duboko uvjereni, da se Rauch grdo vara u svojim računima. On

se može prieti koaliciji, da ako mu se ne pokloni, ako ne dodje s njim pregovarat, da će se latiti neugodnih sredstava... rad čega će ona odgovarati. Ali baš u tim prijetnjama Rauch i nehotice očituje svoju slabost. Tko je uvjeren o svojoj moći ne poručuje, nego radi. Rauch poručuje a istodobno prieti i namiguje, a to znači, da i on uvidja da mu kuenovska sredstva ne će pomoći upokojiti Hrvatsku. I ne će, pa makar kako čvrsto bilo povjerenje Beča i peštanske vlade u nj. To povjerenje, s kojim se Rauch toliko ponosi, ne znači ništa, kad uz to nema i narodnog povjerenja. Rauch, čini se, da prezire to narodno povjerenje, ali za to i narod njega prezire, a taj prezir, kad se pretvori u mržnju u osvetu, tad ni Beč ni Pošta ne će Khuen II. moć održati na stolici hrvatskih banova.

Iz Metkovića nam pišu. Između drugih abnormalnosti u ovom mjestu imamo i ovu. Ima toliko godina postoji za radnike bolničarica blagajna — ali centrala je u Makarskoj. Metković su puni radnika, jerbo je mnogi promet u mjestu. Zakupnici i radnici moraju strogo sedmične doprinose plaćati, a kada im se što dogodi moraju po toliko vremena čekati, dok se maknu u Makarskoj, da se izplata obavi. Preporučujemo obćini i poglavarstvu, da jednom uredi ovo važno pitanje za radnike i zakupnike.

Polakšice za vojnike kod ljetosnih vojnih vježba. Vojno-naredbeni list iznosi kraljevu naredbu, da se u ovdogodšnjim ljetnim vojnim vježbama uredi odmor od tri tjedna, u koje će vreme ići vojnici na dopust u svrhu želje i obavljanja poljodjelskih poslova u obće.

Profesor Klaić reaktiviran. Njegovo Veličanstvo odobrilo je, da umirovljeni sveučilišni profesor Vjekoslav Klaić bude reaktiviran s svojstvu javnog redovitog profesor za obću svietsku povjest na mudroslovnom fakultetu previšnje ime nosećeg sveučilišta u Zagrebu u berivima, sistemizovanim za VI. činovni razred.

Novi hrvatski list u Americi. Jadran. Pod ovim imenom počeo je izlaziti u San Francisku novi hrvatski list, koji će zastupati interese Hrvata i Srba te svih ostalih Slavena na Pacifiku, neutjecajući u stranačke borbe. Urednik je Ljube Bogičević. List izlazi svakoga četvrtika.

✕ **Nikola Tesla odklikovan.** Austrijsko društvo inženira i arhitekta u Beču imenovalo je na svojoj jubilarnoj skupštini našega zemljaka Nikolu Teslu svojim dopisnim članom. Tom zgodom društveni list piše o njemu vrlo laskavo, spominjući da Tesla radi na stadiju silno napetih i neprestano izmjenjujućih se struja, pa je u tome polučio upravo znamenita otkrića.

✕ **Izrabljivanje hidraulične snage Neretve.** Mjernik Anton Dešković predao je vladi nacrt za praktično izrabljivanje hidraulične snage Neretve u Jablanci. Ima izgleda, da će mu vlada nacrt odobriti.

Srbsko-austro-ugarski trgovinski ugovor podpisan. Novi trgovinski ugovor sa Srbijom podpisan je bio dne 14. t. mj. po ministru vanjskih poslova, po ministrima trgovine austrijskom i ugarsko hrvatskom, a od srbske strane po glavnom ravnatelju srbskih državnih željeznica ministru vanjskih poslova izvan službe D. Popoviću i glavnom carinarnom ravnatelju Kukiću. Promjene, provedene u međunarodnom trgovinsko-političkom odnosu na poljodjelskom a osobito na živinarsko-sjegovnostnom polju, izražene su u bitnim opredjelbama carinarskih stavka i drugih odredba novog ugovora. Pošlo je za rukom, da se upriliči cjenični ugovor, ali je mjera međusobno dozvoljenih uslupa priznana nejednako marnja, no li u prijašnjim ugovorima. Izmjenični promet nije vezan, ali njegov razvoj ipak je sužen, jer s jedne strane otežčan je osjetljivo izvoz iz Srbije u pogledu na naše poljodjelstvo, dočim su s druge strane industrijski i obrtni članci izvrgnuti povišenim carinama.

Skupština poštarskih činovnika u Zadru. Onomadne držali su u Zadru poštarski činovnici Dalmacije glavnu skupštinu. Predsjedao g. Lana. Sve točke dnevnog reda bile su pretresane velikim zanimanjem i izvanrednim oduševljenjem primljene, osobito pak ona o personalnim komisijama kojima bi se preustrojio današnji zastarjeli disciplinarni sustav, te omogućila činovnicima slobodna obrana pri disciplinarnim iztragama. Prosvjedalo se je proti ministarstvenoj naredbi od 19. Veljače 1908. koja nametnutom pristojbinom od 18 para za svaki izvanredni sat radnje, ponizuje čast činovništva. Postavljene su čvrsti temelji organizaciji velike poštanske obitelji, koja u Austriji broji oko 60.000 članova. Iza duge rasprave primljena je više rezolucija, kojima se traži čim skorije oživotvorenje personalnih komisija, a isodobno se prosvjeduje proti makinacijama bilo sa koje strane. Zahtjeva se jednaki broj mandata i da dotičnim članovima

bude zajamčeno pravo inicijative. Traži se nadalje ukinuće odnosno preustrojstvo postojeće naredbe glede izpita poglavica ureda; umirovljenje sviju činovnika, koji su navršili 35 godina službe, bez obzira na njihove godine, a da se time olakoti promaknuće mladim činovnicima; ukinuće protupropisne provizornosti opredjelista pri imenovanju, a u svakom slučaju izplata putnih troškova; ustanovljenje uredovnog razdobljaka od 6 sati, a to obzirom na tešku noćnu službu, za kojuse pristojbine moraju znatno povisiti; povišenje aktivnih doplata i to sa gradove: Zadar, Split, Dubrovnik, Gruž, i Kotor; povišenje pristojbina činovnicima i poslužnicima određenim za primanje i predavanje pošta na parobrodima; zajamčenje propisanog prava uživanja dopusta i povišenje personata u obće za Dalmaciju.

Ove i još neke druge rezolucije, predane su delegatu Lani da ih stavi na pretresanje na velikoj obćoj poštarskoj skupštini, koja će se držati doskora u Beču. Dojduća poštanska skupština Dalmacije držat će se do godine u Splitu.

Na prikaz primili smo za zahvalnošću knjigu: „Grammatica della lingua croata-serba“ od Iv. Androvića. Izdanje Ul. Hoepfla u Milanu. Ciena K 3.

Naše brzojavke.

Zagreb, 25. — Pohod Dr. Franka Crankovića izazvao je prilično ogorčenje kod pravaša. „Hrv. Pravo“ taj pohod komentuje, dok „Narodne Novine“ tvrde, da je uzsljedio radi privatnih posala! Rauch je pošao u Peštu.

Zadar, 25. — Velika većina financijskih činovnika ovdje uzkratila podpis na priznanici Hočevaru proti hrvatskoj štampi. Protivne viesti su netačne. Javite to, da tamošnji financijski činovnici i stražari ne nasjednu ovoj talijanskoj zamci skrojenoj na Ravnateljstvu financija.

Beč, 25. — Zdravlje kraljevo kreće uvijek na bolje.

Proračunski odbor započeo je razpravu o proračunu za ministarstvo nastave. Službeni list donosi carski patent, kojim se sazivilu sabori karlske, Moravske i Vorberga.

Budimpešta, 25. Barun Rauch se očekuje danas u Budimpešti radi dogovora sa vladom. Došli su jučer hrv. delegati Zagorac, Supilo i Vinković.

Carigrad, 25. Mjerodavni krugovi Porte kako se pogovara, protivni su izgradnji Dunavsko-jadranske željeznice, koju pita saborska vlada. Grčka također pita spoj svoje željeznice Pirej-Larissa sa turskom željeznicom.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavač i odgovornir urednik Josip Drezgac.

Priobćeno.*

Na svjedočanstvo i na odgovor gosp. Petru Bošnjaku pouzdaniku Marka Didolića u Selcima.

U br. 55./5 Hrv. K. od osam tek. pojavile se kao svjedok-vještak u pitanju autentičnosti permanentnih imenica obćine selačke, jer da su se na Vas pozvale obe stranke, koje se kroz obćinske poslove svadjaju.

Što je god o tom pisano u novinama nijedna se stranka nije pozvala na Vaše svjedočanstvo! Bit će da Vam se je preporučio Marko Didolić. Onda ste morali odma tako izjaviti.

Istupiti ste nepozvani, a gradite se nepristranim sudom, i pod tim plaštem hoćete da podmećete obć. upravu. Ja nisam pozvan da svjedočim, ali kao obć. urednik uvijek sam izlagao imenice na proglašenje i na istima vlastorično posvjedočavao.

Dopustite da kao takov radi istine iznesem ovo moje svjedočanstvo:

God. 1906. pomagao sam prepisati izborne imenice, to stoga što su stare bile trošene i što je u njima porez bio označen u for.

Revizijski postupak u god. 1906 bio je obavljen na starim imenicama, a kad je bio dovršen, tada se je prama konačnom izpadku upodunio stari imenik, i onda su se po njemu tačno prepisale nove imenice, koje nose nadnevak 30./6. 1906. Ove prepisane imenice bile su radi uporedjenja izložene ujedno sa starima na svačiji pregled od 1—15 srpnja 1906. Po-

* Uredništvo ne prima nikakve odgovornosti.

svjedočenje o izloženju u svrhu uporedjenja napisao sam ja na starim imenicama, koje su i danas u obć. pismohrani, na novima sam također posvjedočio izloženju. Te godine nije nitko ništa prigovorio, niti je imao zašto. God. 1907. ovakove imenice bile su podvrgnute redovitoj reviziji, a Marko Didolić — na temelju istih — podnio je utok proti raznim upisbama, ali ni on, ni itko drugi nije se usudio utvrditi ono, što ste se Vi usudili. Evala Vama! Jeste li time htjeli posvjedočiti Vaše orakulstvo u izbornim poslima, ili ste htjeli u javnosti poduprti Didolića, kojima je samo do toga, da se na kojigod način omalovaži i osumnjati obć. upravu — ne znam, ali znam i evo svjedočim, da je Vaša sumnja netemeljita: inače će biti plod Vaše posebne mudrosli.

Istina, da je Obć. uprava mogla dati na uvid i stare listine — po zakonu nije dužna — uvjeren sam da bi ih dala svakome lealnom čovjeku. Ako nije bila susretljiva prama Marku Didoliću znači da ima razloga. Po mojem sudu Marko Didolić izgubio je kod naše obćine pravo na susretljivost, koju zakon ne nameće, a evo zašto:

1. Marko Didolić kao seoski glavlar pisao je i podpiso mmožiju utoka tužaba nagovarajući i druge proti obćini: sve je bilo izmišljeno i neistinito, što bi se kasnije i dokazalo te bi od sviju vlasti redovno bivalo odbijano.

2. Marko Didolić ni zvat ni pozvat podpiso se kao seoski glavlar i upravio denunciju proti Načelniku — kao častniku — na Feldzeugmeistera Varesanina, tražeći postupak proti njemu, jer da se je nevietski podnio u nekoj aferi sa svojim župnikom. I tu je nakon vojničke iztraže Načelnik bio riešen od vojnog častnog suda i time denuncirani, tobože nevietski postupak, odobren!

3. Marko Didolić izdržava silne troškove za pisare i pouzdanike kao što ste Vi, u svrhu da bi kakogod srušio obć. upravu nepazeć na sredstva.

Kako vidite Vaše je svjedočanstvo — ako ništa drugo — nedvojbeni dokaz da oni nepodpisani i neistiniti člančići počju od one stranke za koju Vi kopija lomite, i da tim bezimernim zečićima dajete važnost, pak u njihovim blezgarjama čitate i ono česa nema, biva istine.

Ovo je što ja znam i što svjedočim, pa ne čete mi zamjeriti, ako Vas nisam sledio u prikritoj formi.

Selce na Braču, 22. ožujka 1908.

Marijan Bošković.

IVAN RUDE
Šibenik — Glavna ulica
preporuča P. n. obćinstvu svoj veliki izbor ilustriranih razglednica i svoju bogato ob-skrbljenu papirnicu sa svim pi-sarničkim predmetima.
Prodavaju se školske knjige i raznovrstni koledari.
Veliko skladište igraćaka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cjene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospešnošću.

Hrvat i Hrvatice!
kupujte marke
DRUŽBE
Sv.
Čirila i Metoda
za Jstru

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik
-- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbljuje zajmове uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod zadržavanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spjeljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za palamaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spjeljetu. Poslovnica u Spjeljetu, ulica Do Sud br. 356.

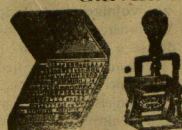
PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

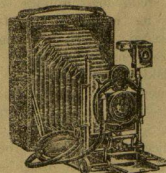
Jedini je domaći osiguravajući zavod!

KNJIŽARA I PAPIRNICA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kantschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebština.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kucu. Velika zalaha svakovrstnih toplojera, zviekor-naočala od najbolje vrsti i leta u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

HRVATI! Pomozite Istru!

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove: sa odkazom od 5 dana uz 2 1/2%,
" " " 15 " " 3 1/2%,
" " " 30 " " 4 1/4%.

Uložke u zlatnim Napoleontima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove: sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2%,
" " " 30 " " 2 1/2%,
" " " 3 mjes. " 3 1/2%.

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2%.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicle svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2%.

Otvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkasso: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bidelitz, Bro, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom u tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predajne na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeđu provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebrno i dragocienst, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuraje vrednote proti gubitkem zriebanja.
Banca Commerciale Triestina.

NOVO
ustanovljena

Hrvatska Tiskara

u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najbolje P. M. Obilinstvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao: raznih dieja i brošura, posjetnica, kuvertara, listovnih i trgovačkih

Papira, zaručnih i vjenčanih objava, osmrtnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz pošto umjerene cene.

NE ČITATI

samo već **kušati se mora**
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od
liljanova mlieka **SAPUN**

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od liljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bieli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

u drogariji **VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

Najbolje sredstvo za negovanje USTA I ZUBI

EAU DENTIFRICE
Mentol
MONDIALE MANUFACTURER

Glavno skladište za Dalmaciju kod E. VINKA VUČIĆA, ŠIBENIK

Jadranska Banka u TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada,

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumjove na vrednostne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavniya tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjerisije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE
- „HRVATSKU RIEČ“!